

11 Dramatiske tekster

11.2. Sproghandlinger i dramaet

Præsentation

Opgaven har til formål at vise, hvordan dramatikeren ikke kun anvender replikker som et væsentligt led i personkarakteristikken, men samtidig bruger replikkerne til at afdække magtforholdet mellem stykkets personer.

Tekst

Nedenstående bringes tre uddrag af en samtale mellem en far og hans søn fra den svenske forfatter Lars Noréns familiedrama *Mod til at dræbe* (dansk udg. 1986).

Opgaver

1. Læs samtalen omhyggeligt med henblik på at afdække de forskellige sproghandlinger, der anvendes i løbet af samtalen.
2. Inddel teksten efter, hvor i skuespillet forholdet mellem far og søn ændres, og overvej i forlængelse heraf, hvad der er baggrunden for de stemningsmæssige ændringer.
3. Gør endelig rede for den indirekte kommunikation, der udspiller sig mellem far og søn, og diskuter, hvad der kan være baggrunden for den skjulte magtkamp mellem dem.

11 Dramatiske tekster

Tekst

Lars Norén:
af *Mod til at dræbe*

1.

Faderen: Det trækker fra vinduet. Kan du ikke lukke?

Sønnen: Nej.

Faderen: Hvorfor ikke det? Jeg fryser.

Sønnen: Det er mig der bor her. Jeg vil have at det står åbent. Jeg kan ikke lide din cigaretrøg. Hvor finder du de der gamle cigaretter?

Faderen: Men du ryger jo også selv.

Sønnen: Hvad så.

Faderen: Hvad så? Det kommer vel ud på ét.

Sønnen: Det vil jeg ikke diskutere. Der bliver mere røg hvis der er to der ryger, ikke sandt.

(...)

Faderen: Jamen så gå da lidt udenfor.

Sønnen: Jeg vil ikke gå udenfor, ikke endnu.

Hvorfor skulle jeg det? Du skulle gå dig en tur.

2.

Sønnen; (...): Du skulle gå dig en tur. Du har siddet inden døre hele dagen. Hvad foretager du dig? Hvorfor går du aldrig ud?

Faderen: Du ved hvor dårligt jeg går. Ved du ikke?

Sønnen: Nej.

Faderen: Men det gør jeg, uudholdeligt ... Jeg tør ikke gå ud alene. Jeg kan falde om når som helst. Benene giver bare efter under mig. Jeg er så bange for at falde omkuld.

Sønnen: Det sker der vel ikke noget ved.

Faderen: Sker der ikke noget! Du aner ikke hvad du taler om ... Jeg besvimer jo næsten.

Sønnen: Der vil altid være nogen som kan hjælpe dig op.

Faderen: Nej, det vil der ikke ... Folk tror at jeg er beruset.

Sønnen: Er du da ikke det?

Faderen: Nej, det er jeg ikke! Jeg er slidt op og jeg går dårligt.

Sønnen: Er det i virkeligheden ikke fordi du ganske enkelt er bange for at gå ud fordi du er sky.

Faderen: Sky?

Sønnen: Menneskesky.

Faderen: Jeg er ikke menneskesky ... Jeg føler mig bare lidt usikker, men jeg er ikke sky — hvorfor skulle jeg være sky?

Sønnen: Hvor skulle jeg vide det fra ... Du ser temmelig bange ud når vi går ud, du ser skræmt ud.

Faderen: Jeg har brug for en at støtte mig til, men du styrter jo bare foran.

11 Dramatiske tekster

Sønnen: Det var det samme da jeg var lille, ikke sandt, og dengang havde du ikke noget dårligt ben.

Faderen: Ikke det.

Sønnen: Ja, jeg vil ikke gå ud nu.

Faderen: Hvornår har du tænkt dig at lukke?

Sønnen: Vinduet?

Faderen: Ja, naturligvis vinduet!

Sønnen: Når her er blevet luftet ud, når her ikke lugter så væmmeligt.

Faderen: Men jeg fryser

Sønnen: Ja, ja. Du må holde det ud lidt endnu. Værre er det ikke.

3.

Sønnen: Hvor længe havde du tænkt dig at blive denne gang?

Faderen: Hvordan mener du? ... Er du allerede træt af mig? Vil du have at jeg skal rejse hjem?

Sønnen: Nej, det vil jeg ikke. Men jeg har ikke så meget tid til dig lige nu.

Faderen: Hvorfor bad du mig komme så?

Sønnen: Jeg bad dig ikke — du spurgte om du måtte komme og jeg sagde at det måtte du. Jeg bad dig ikke.

Faderen: Vil du ikke have at jeg bliver her?

Sønnen: Jeg ved ikke ... Det kommer an på hvordan du opfører dig ... Hvis du begynder at hænge på mig eller at anklage mig, åbent eller skjult, så vil jeg ikke have det.

Faderen: Du skulle tage det lidt mere med ro.

Sønnen: Det gør jeg også.

Faderen: Det synes jeg ikke .. Hvordan har du det? ... Jeg er enormt deprimeret.

Sønnen: Det gør dig vel tryk.

Faderen: Hvad mener du? Det føles uhyggeligt ... Hvad mener du?

Sønnen: Ingenting.

Faderen: Hvad mener du? Jeg forstår dig ikke.

Sønnen: Nej.

Faderen: Vil du ikke have at jeg skal forstå dig?

Sønnen: Ikke lige nu. Ikke for min skyld